

Il·lusions perdudes a l'Iraq

Els acords de Washington preveuen l'enderrocament de Saddam Hussein, però les incògnites sobre l'era post-Saddam són encara massa grans.

Soldats del Partit Democràtic del Kurdistan (PDK) a Mawat, al nord de l'Iraq el setembre de 1996. Observen com fugen els refugiats després que el PDK prengué la ciutat de Sulaymaniya, fins aleshores feu dels seus rivals, la Unió Patriòtica del Kurdistan (UPK).

Després de la guerra del Golf del 1991, els kurds de l'Iraq gaudiren d'una oportunitat històrica. Amb la creació d'una "zona de seguretat" al nord del paral·lel 36 fora del control de Saddam Hussein, la coalició multinacional liderada pels EUA permeté la celebració de les primeres eleccions democràtiques de la història del Kurdistan. El 1992, el Parlament kurd d'Arbil declarava unilateralment la creació d'una entitat kurda federada a l'Iraq. Tanmateix, la política genocida de Saddam Hussein conta els kurds durant els anys vuitanta, les sancions econòmiques de l'ONU contra l'Iraq, el bloqueig de Bagdad sobre la regió kurda i antigues desavinences dugueren el retorn de les lluites intrakurdes a partir de 1994.

En poc temps, el Partit Democràtic del Kurdistan (PDK) de Massud Barzani i la Unió Patriòtica del Kurdistan (UPK) de Jalal Talabani es repartiren el territori del nord de l'Iraq. Mentre que el PDK domina la regió fronterera

entre l'Iraq i Turquia, la UPK controla la frontera irano-iraquià. Per a sorpresa general, Barzani demanà el 1996 l'ajuda de Hussein per assegurar-se el control de tot el Kurdistan iraqià. Amb l'entrada al Kurdistan de les forces iraquianes al costat de Barzani, l'estratègia nord-americana respecte a l'Iraq patí un cop dur. Els membres dels grups opositors a Saddam Hussein refugiats a la regió kurda varen ser executats o hagueren d'exiliar-se.

Després de gairebé quatre anys de baralles intestines, la situació al Kurdistan iraqià no havia variat gaire: el PDK no podia eliminar la UPK i viceversa. Mentrestant, les potències regionals (l'Iran, l'Iraq i Turquia) havien aconseguit que els dos partits no controlessin del tot el territori kurd. Milers de kurds havien perdut la vida, la situació econòmica s'havia deteriorat encara més i la *intelligentsia* kurda havia acabat fugint a l'exterior. Pressionats pels EUA, els líders dels dos partits kurds de l'Iraq van llimar les diferències i van tornar a formar un bloc anti-Saddam.

Els acords de Washington. El setembre de 1998, el PDK i la UPK signaven els acords de Washington. Entre els punts acordats hi destacaven el restabliment del Parlament regional a Arbil, la formació d'un govern transitori d'unitat nacional, la celebració d'eleccions el juny de 1999 i un repartiment equitable dels ingressos duaners de la frontera turco-iraquià. En un gest clarament favorable als interessos turcs i nord-americans, PDK i UPK es comprometien a expulsar les bases del PKK presents a la regió autònoma.

Però els acords de Washington

no han creat gaires expectatives entre la població, car tots els pactes anteriors no s'han respectat. Els mots *presó* o *país sense llei* serveixen per descriure la vida al Kurdistan iraqià i la decepció dels kurds respecte els partits tradicionals és ja un fet difícil de canviar. Gràcies al comerç de petroli a la frontera turco-iraquià, el cap del PDK controla els principals ingressos duaners i l'economia del Kurdistan funciona a dues velocitats força desiguals. Si fins ara la debilitat econòmica del país havia permès el desenvolupament d'un sistema de clientelisme al voltant del PDK i de la UPK, ara sembla que, amb el reclutament de joves guerrillers al nord de l'Iraq, el PKK d'Öcalan està trencant aquest *status quo*. A més, les diferències entre el PDK i la UPK no han desaparegut.

Només una entesa entre les tres principals organitzacions kurdes PDK-UPK-PKK permetria d'escapar de les pressions dels estats veïns i dels Estats Units i, d'aquesta manera, establir una política autònoma de defensa dels interessos dels kurds. Però aquest escenari és avui impossible a causa dels importants interessos econòmics (petroli) i geoestratègics (control dels recursos hidràulics) de la regió i això deixa el moviment nacional kurd en un difícil impàs.

Els resultats de les properes eleccions legislatives al Parlament kurd d'Arbil, si es fan, no canviaran gaire la situació actual. La supervivència de la feble autonomia kurda al nord de l'Iraq depèn de la voluntat dels EUA i, en segon terme, de la col·laboració de Turquia. Barzani i Talabani es veuran obligats a negociar de nou amb els EUA i amb Turquia. **J. T.**